

Romantik 1810-1900

I modsætning til klassikkens dyrkelse af orden og symmetri – overskuelige og klare temaer, overskuelig harmonik og harmonisk udvikling, overskuelige formprincipper – står romantikkens vægtning af det følelsesmæssige indhold, hvor klangfarver og harmonik udnyttes ekspressivt til at udtrykke komponistens følelser, og udtrykke det dunkle, uudsigelige, det poetiske.

Med vægtningen af det følelsesmæssige indhold udvikler musikken sig i lange stemningsbeskrivende forløb og de enkelt-satsede former vinder frem som afsluttede poetiske fortællinger i modsætning til klassikkens hovedformer: den 4-satsede symfoni og den 3-satsede koncert. Temaerne bliver lange og fortællende, og klangfarven (instrumenteringen) og harmonikken bliver bærere af det ekspressive indhold. Harmonisk betyder det at akkorderne udvides og videreføres i nye og overraskende retninger, og orkesterstørrelsen vokser kraftigt og nye instrumenter kommer til.

Mange nye stater opstod i Europa i 1800tallet og *Nationalromantikken* tager udgangspunktet i den nationale folkelige digtning og musiksprog til at skabe værker der understreger den nationale identitet. Således f.eks. i Tjekkiet: *Smetana*, *Dvorak*, Finland: *Sibelius*, Rusland: *Mussorgskij*, *Rimskij-Korsakov*.

Impressionisme 1880-1920

I modsætning til romantikkens dramatiske og fremadskridende musik arbejder impressionismen med musikalsk stilstand, en dyrkelse af øjeblikkets stemning. De vante harmoniske forbindelser sløres bevidst, den tonale kadence undgås og erstattes f.eks. af en vuggen mellem tertsbeslægtede harmonier. Dur- og molskalaer bliver erstattet af ledetonløse skalaer; såsom heltoneskalaer, pentatone og modale skalaer.

Ekspressionisme 1920-1950

I 1900tallet sker der et skift i måden at lave kunst på. Den hidtidige søgen efter at udtrykke skønhed og følsomhed afløses af en kunstnerisk bearbejdning af den rå virkelighed, som bl.a. 1.verdenskrigs gru og meningsløshed var et grelt eksempel på. Ligesom malerkunsten først brød med perspektivet og senere blev helt abstrakt, skabte komponisterne også en ny måde at komponere på: 12tonemusikken. Udgangspunktet er en række bestående af alle skalaens 12 toner, hvor alle tonerne er ligeværdige – en 'sandere', mere abstrakt musikform kunne man sige. Musikken kan virke voldsom og disharmonisk og de førende komponister måtte flygte til USA under nazismen da deres musik blev opfattet som 'entartet' – udartet, degenereret.

Ny Musik 1945 -

Efter 2.verdenskrig går kompositionsmusikken i mange retninger, bl.a.:

Konkret musik, der benytter manipulerede real-lyd (trafikstøj, vind, vanddråber ..) der klippes sammen på spolebånd til den endelige komposition.

Elektronmusik og **seriel musik**, hvor syntetisk lyd bygges op fra grunden i de tidlige synthesizere og herefter kan manipuleres efter forskellige matematiske systemer.

Tilfældighedsmusik og happenings, hvor musikken udfordrer vores normer og udfoldes tilfældigt eller tilsyneladende uden mening og plan, f.eks. John Cage 4'33" hvor intet sker i løbet af stykkets spilletid på 4 minutter og 33 sekunder.

Minimalmusik opstår i slutningen af 1960erne og musikken fremkommer ved at ganske små bidder musik og enkle figurer af forskellig længde gentages mange gange og så at sige lægges i lag ovenpå hinanden.

MUSIKEKSEMPLER:

1. Wagner: Isoldes Liebestod (Tristan og Isolde)
2. Richard Strauss: Also sprach Zarathustra, Einleitung
3. Debussy: Danseuses des Delphes
4. Arnold Schönberg: Blæserkvintet opus 26, 1.sats
5. John Cage: 4'33'
6. Steve Reich: Music for Pieces of Wood

.....

på eksempel-cd er flg numre:

1. Tristan und Isolde – Isoldes Liebestod	7:17	Richard Wagner (Daniel Barenboim)
2. Also sprach Zarathustra, Einleitung	1:55	Richard Strauss, Also sprach Zarathustra
3. Von den Hinterwelten	3:47	Richard Strauss, Also sprach Zarathustra
4. Von den grossen Sehnsucht	2:01	Richard Strauss, Also sprach Zarathustra
5. Danseuses de Delphes	3:13	Claude Debussy - 24 Preludes Piano Pieces
6. La cathedrale engloutie	7:23	Claude Debussy - 24 Preludes Piano Pieces
7. Historien om en soldat	6:27	Igor Stravinskij
8. Embryons desséchés, #1	2:10	Erik Satie
9. Blæserkvintet opus 26, 1.sats	2:52	Arnold Schönberg
10. Strygekvartet, opus 28, 1.sats	1:43	Anton Webern
11. Music For Pieces Of Wood	10:34	Steve Reich: Music For Mallet Instruments